

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(2)	(3)	(4)	(2)	(3)	(1)	(1)	(4)	(1)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(3)	(4)	(4)	(4)	(1)	(1)	(2)	(1)	(2)	(4)	תשובה

23	22	21	שאלה
(2)	(2)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: נדיר : נדיר - תדיר -

היחס: נדיר הוא מה שאינו תדיר.
א' הוא מה שאינו ב'.

- תשובה (1): חדיש : מיושן. האם חדיש הוא מה שאינו מיושן? כן.
 תשובה (2): קר : מופשר. האם קר הוא מה שאינו מופשר? לא. קר יכול להיות משהו מופשר וגם לא.
 תשובה (3): שלם : מורכב. האם שלם הוא מה שאינו מורכב? לא.
 תשובה (4): זהיר : מסוכן. האם זהיר הוא מה שאינו מסוכן? לא. זהיר הוא אדם שנמנע ממה שמסוכן.
 תשובה (1).

2. השאלה: ריחיים : קמח -

היחס: ריחיים זה המכשיר שמשמש ליצירת קמח.
א' זה המכשיר שמשמש ליצירת ב'.

- תשובה (1): מכבש : אספלט. האם מכבש זה המכשיר שמשמש ליצירת אספלט? לא. מכבש זה המכשיר שמשמש ליישור אספלט (באמצעות יצירת לחץ).
 תשובה (2): מסור : שבבים. האם מסור זה המכשיר שמשמש ליצירת שבבים? לא. מסור זה מכשיר שמשמש לחיתוך עצים, ותוצר הלוואי של פעולתו הוא שבבים.
 תשובה (3): יקב : ענבים. האם יקב זה המכשיר שמשמש ליצירת ענבים? לא. יקב זה המקום בו חומר הגלם שבו משתמשים (לשם יצירת יין) ולא ענבים.
 תשובה (4): מסחטה : מיץ. האם מסחטה זה המכשיר שמשמש ליצירת מיץ? כן.
 תשובה (4).

דצמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3. השאלה: הבהוב: אור -

היחס: הבהוב זה נצנוץ, כלומר הופעה של אור לזמן קצר ואז היעלמותו, כך לסירוגין, כלומר הופעה לא רציפה של אור.
א' זה הופעה לא רציפה של ב'.

- תשובה (1): טפטוף: מים. האם טפטוף זה הופעה לא רציפה של מים? כן.
תשובה (2): זמזום: קול. האם זמזום זה הופעה לא רציפה של קול לזמן קצר? לא. זמזום זה השמעת קול ללא מילים.
תשובה (3): פטפוט: שיחה. האם פטפוט זה הופעה לא רציפה של שיחה? לא. פטפוט זה שיחה שתמית.
תשובה (4): הנהון: ראש. האם הנהון זה הופעה לא רציפה של ראש? לא. הנהון זו פעולה שעושים עם הראש לאות הסכמה, שבמהלכה מטלטלים את הראש למעלה ולמטה לסירוגין.
תשובה (1).

4. השאלה: המריא: טס -

היחס: המריא זה התחיל לטוס.
א' זה התחיל ב'.

- תשובה (1): נרדם: ישן. האם נרדם זה התחיל לישון? כן.
תשובה (2): אכל: קינח. האם אכל זה התחיל לקנח? לא. קינח זה סיים לאכול.
תשובה (3): לגם: שתה. האם לגם זה התחיל לשתות? לא. לגם זה שתה.
תשובה (4): צלל: שחה. האם צלל זה התחיל לשחות? לא. צלל זה שחה מתחת למים.
תשובה (1).

5. השאלה: לקבול: כשורה - (לקבול=להתלונן)

היחס: לקבול זה להגיד שמשהו אינו כשורה.
א' זה לומר שמשהו אינו ב'.

- תשובה (1): לכפור: כפירה. האם לכפור זה לומר שמשהו אינו כפירה? לא. לכפור זה פעולת כפירה.
תשובה (2): לכפור: האשמה. האם לכפור זה לומר שמשהו אינו האשמה? לא. לכפור זה לא להודות בהאשמה.
תשובה (3): להכחיש: אמת. האם להכחיש זה לומר שמשהו אינו אמת? כן.
תשובה (4): להכחיש: שקר. האם להכחיש זה לומר שמשהו אינו שקר? לא. להכחיש זה להגיד שמשהו הוא שקר.
תשובה (3).

6. השאלה: **עקב אכילס : פגיע** - משמעות הביטוי "עקב אכילס" הוא נקודת תורפה, הנקודה החלשה - הביטוי שאול מהסיפור המיתולוגי המופיע ב"איליאדה" על גיבור מלחמת טרויה אכילס, שאמו טבלתו בילדותו בנחל קסמים כדי שלא יפגע בו לרעה שום נשק, אולם בשעת הטבילה אחזה אמו בעקבו, ולפיכך היה גופו כולו מחוסן, פרט לעקבו שנשאר פגיע).

היחס: **עקב אכילס** זה מקום **פגיע**.

א' זה מקום **ב'**.

תשובה (1): דרך חתחתים : קשה. האם **דרך חתחתים** זה מקום **קשה**? לא. **דרך חתחתים** אינה מקום קשה, אלא דרך אשר לאורכה יש **קשיים** רבים.

תשובה (2): נווה מדבר : פורה. האם **נווה מדבר** זה מקום **פורה**? כן. **נווה מדבר** הוא מקום **פורה** בלב מדבר.

תשובה (3): עיר מקלט : נרדף. האם **עיר מקלט** זה מקום **נרדף**? לא. **עיר מקלט** זה מקום מחסה למי שנרדף.

תשובה (4): תל חורבות : בנוי. האם **תל חורבות** זה מקום **בנוי**? לא. **תל חורבות** זה מקום שהיה בנוי ואינו **בנוי** עוד, מקום שנהרס/חרב.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה:** בשיחה בין יותם לנדב אמר יותם: "אני מכיר את התופעה הזאת - דווקא ביום שלוקחים בו מטרייה לא יורד גשם."

איזו מן האמירות הבאות היא המתאימה ביותר להיות אמירתו של נדב שעליה הגיב יותם?

פיתרון : יותם מציג את האירוניה במצב מסוים במציאות: מישוהו אשר דווקא ביום שבו הוא נערך לקראת תופעה כלשהי – במקרה שלנו גשם, הגשם אינו מגיע ולכן היערכותו (לקיחת המטרייה עמו) מיותרת. נחפש בתשובות מקרה שבו דווקא ביום שבו מישוהו עושה משהו/נערך לקראת משהו, מתברר שהיערכותו מיותרת. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): קניתי לחברתי זר שושנים, אבל כשנתתי לה אותו התברר לי שהיא אלרגית דווקא לפרחים אלו
תשובה זו אינה נכונה, שכן המשפט של יותם מתייחס לפעולה מיותרת, ובמקרה שלפנינו לפי האמירה של נדב ניתן להסיק כי לא מדובר בפעולה מיותרת אלא בפעולה מזיקה.

תשובה (2): עשר שנים חסכתי כסף בעמל רב כדי לרכוש חלקת קרקע, אך כשחשבתי שהשגתי סכום מספיק, התברר לי שמחירי הקרקעות עלו מאוד בשנה האחרונה.

זו אינה התשובה הנכונה. האמירה של נדב מתייחס לדרך פעולה נכונה בה נקט – חסך כסף, אולם כתוצאה מאירוע שהוא לא יכול לצפותו – עליית מחירי הקרקעות שאיפתו לרכוש חלקת קרקע לא התגשמה. אין המדובר בפעולה שהייתה מיותרת, אלא פשוט בפעולה שטרם הביאה אותו לתוצאה המיוחלת על ידו.

תשובה (3): כאבי הברכיים תקפו אותי דווקא במשחק הגמר המכריע, אחרי שנה שלמה שלא סבלתי בה מכאבים בברכיי.

זו אינה התשובה הנכונה. נדב מתייחס לאירוע שהזיק לו – כאבי הברכיים שתקפו אותו ברגע לא מתאים, ולא לפעולה מיותרת.

תשובה (4): **אתמול, שלא כהרגלי, הכנתי את שיעורי הבית, ודווקא היום לא בדק המורה את שיעורי הבית בכיתה.** זו התשובה הנכונה.

תשובה זו מתייחסת לפעולה שביצע נועם – הכנת שיעורי הבית, ולבסוף התברר כפעולה מיותרת שכן המורה לא בדק את שיעורי הבית, ולכן היא התשובה הנכונה.

תשובה (4).

8.

השאלה: המתמטיקאי הבריטי אירווינג גוד כתב ב-1965: "נגדיר מכונה אולטרה-אינטליגנטית כמכונה שיכולה להתעלות מעל כל פעילויות התבוניות של כל אדם, חכם ככל שיהיה. היות שהמצאת מכונות מבוססת על יכולת תבונית, תוכל מכונה אולטרה-אינטליגנטית להמציא מכונות חכמות אף ממנה; אז תחול ללא ספק 'התפוצצות אינטליגנציה', והאינטליגנציה של האדם תישאר הרחק מאחור. לפיכך, המכונה האולטרה-אינטליגנטית הראשונה היא ההמצאה האחרונה שעל האדם יהיה להמציא אי פעם."

לפי המשתמע מדבריו של גוד, מדוע לא יהיה צורך בהמצאותיו של האדם אחרי המצאת המכונה האולטרה-אינטליגנטית?

פיתרון: נשאלנו מדוע לפי גוד לא יהיה צורך בהמצאותיו של האדם אחרי המצאת המכונה האולטרה-אינטליגנטית. על פי גוד, הגדרת המכונה האולטרה-אינטליגנטית היא "מכונה שיכולה להתעלות מעל כל פעילויות התבוניות של כל אדם, חכם ככל שיהיה." אם האדם ימציא מכונה אולטרה-אינטליגנטית שתהיה בעלת יכולת תבונית אשר עולה על של האדם, הרי שמכונה זו תוכל להמציא בהמשך מכונה אינטליגנטית שחכמה אף ממנה, אשר האדם עצמו לא יוכל להמציא, מכיוון שכאמור יכולתה של המכונה האולטרה-אינטליגנטית עולה על יכולתו של האדם, כך שלמעשה המכונה האולטרה-אינטליגנטית שימציא האדם תהיה המצאתו האחרונה. כלומר, האדם המציא מכונה חכמה ממנו, היא תמציא מכונות חכמות ממנה, והן ימציאו מכונות חכמות מהן וכך הלאה. האדם יישאר מאחור ולא ימציא מכונות נוספות היות והמכונות, שהן חכמות ממנו, ימציאו מכונות חכמות ממה שהוא מסוגל להמציא/לדמיין. התשובה הנכונה היא תשובה (3), נפסול את יתר התשובות לשם השלמת ההסבר:

תשובה (1): משום שהמכונה האולטרה-אינטליגנטית תהיה מיצוי יכולתו התבונית של האדם, והוא לא יוכל להמציא המצאה שתתעלה עליה.

תשובה זו אינה נכונה. לא נאמר בפסקה שהמכונה האולטרה-אינטליגנטית תהיה מיצוי יכולתו התבונית של האדם או שהוא לא יוכל להמציא המצאה שתתעלה עליה, אלא שבאופן טבעי המכונה תוכל להמציא מכונות שחכמות ממנה.

תשובה (2): משום שאם האינטליגנציה של האדם תישאר הרחק מאחור, לא ימציאו עוד המכונות המצאות עברו, אלא רק עבור עצמן.

תשובה זו אינה נכונה. לא נאמר בפסקה או משתמע ממנה כי המכונות יפסיקו בעתיד להמציא המצאות עבור האדם ויעברו להמציא המצאות עבור עצמן.

תשובה (4): משום שהמצאה מתבססת על יכולת תבונית, ומשיעלו המכונות עלך האדם בחכמתן, לא יהיה עוד צורך בהמצאות שאינן מכונות

תשובה זו אינה נכונה. לא נאמר בפסקה או משתמע ממנה כי לא יהיה עוד צורך בהמצאות שאינן מכונות.

תשובה (3).

9.

השאלה: כאשר דרשו כל ילדי הכיתה מרונית _____ עם עידו, היא לא _____ לעשות זאת למרות _____, וזאת _____ לחץ החברתי.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): כאשר דרשו כל ילדי הכיתה מרונית **לנתק את קשריה** עם עידו, היא לא **סירבה** לעשות זאת למרות **שנאתה העזה כלפיו**, וזאת **משום שנכנעה** לחץ החברתי.

תמצות התשובה: כאשר ילדי הכיתה דרשו מרונית להיפרד מעידו היא הסכימה למרות שנאתה אליו כי נכנעה לחץ החברתי.

תשובה זו אינה הגיונית, שכן היא טוענת שרונית הסכימה להיפרד מעידו **למרות** שנאתה אותו. היה זה הגיוני לטעון שהיא עזבה אותו **מכיוון** שנאתה אותו, ולא למרות שנאתה אותו, ולכן התשובה נפסלת.

דצמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (2): כאשר דרשו כל ילדי הכיתה מרונית להשלים עם עידו, היא לא הסכימה לעשות זאת למרות רצונה להתפייס עמו, וזאת בשל הסתייגותה העקרונית מהלחץ החברתי.

תמצות התשובה: כאשר דרשו ילדי הכיתה מרונית להשלים עם עידו היא סירבה למרות רצונה בפיוס כי לא הסכימה להיכנע ללחץ החברתי.

לפי התשובה רונת לא הסכימה להשלים עם עידו אפילו שרצתה להשלים איתו. אם היא לא השלימה איתו על אף שרצתה להשלים איתו צריכה להיות סיבה הגיונית לכך, ואכן לפי סופו של המשפט היא עשתה זאת מכיוון שלא הייתה מוכנה להיכנע ללחץ החברתי. מכיוון שמשפט זה הגיוני זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10. השאלה: החוקרת דינה פישר טוענת שכיום, בסיטואציות של סכסוך בין מדינות, מנהיגים נוטים לחשוב שהמדינה האחרת עוינת _____ משהיא באמת. ולראיה, בחמישים השנים האחרונות היה מספר המקרים שבהם _____ מנהיגים בהערכת מידת העוינות של מנהיגי המדינה היריבה _____ ממספר המקרים שבהם _____ בהערכה זו.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): החוקרת דינה פישר טוענת שכיום, בסיטואציות של סכסוך בין מדינות, מנהיגים נוטים לחשוב שהמדינה האחרת עוינת פחות משהיא באמת. ולראיה, בחמישים השנים האחרונות היה מספר המקרים שבהם הפריזו מנהיגים בהערכת מידת העוינות של מנהיגי המדינה היריבה גדול ממספר המקרים שבהם המעיטו בהערכה זו.

תמצות התשובה: החוקרת דינה טוענת כי בסכסוכים בין מדינות המנהיגים חושבים שהמדינה השנייה לא כל כך עוינת כפי שהיא באמת, כלומר, למעשה היא עוינת יותר ממה שאותם מנהיגים חושבים. בחלקו השני של המשפט מובאת ההוכחה לדבריה: בשנים האחרונות היו יותר מקרים בהם מנהיגים הפריזו בעוינות המדינה מאשר כאלה שהמעיטו בה.

אם דבריה של החוקרת דינה נכונים, ואכן המנהיגים סבורים שהמדינה עוינת פחות מכפי שהיא באמת, הרי שהיה סביר שהינו מוצאים יותר מקרים בהם המנהיגים המעיטו בערך העוינות של המדינה מאשר שהפריזו בה. מכיוון שההוכחה שהביאה החוקרת מראה את המקרה ההפוך, התשובה נפסלת.

תשובה (2): החוקרת דינה פישר טוענת שכיום, בסיטואציות של סכסוך בין מדינות, מנהיגים נוטים לחשוב שהמדינה האחרת עוינת יותר משהיא באמת. ולראיה, בחמישים השנים האחרונות היה מספר המקרים שבהם המעיטו מנהיגים בהערכת מידת העוינות של מנהיגי המדינה היריבה גדול ממספר המקרים שבהם הפריזו בהערכה זו.

תמצות התשובה: החוקרת דינה טוענת כי בסכסוכים בין מדינות המנהיגים בדרך כלל נוטים לחשוב כי המדינה השנייה יותר עוינת מכפי שהיא באמת, כלומר בפועל היא יותר ידידותית מכפי שהם חושבים. בחלקו השני של המשפט מובאת ההוכחה לדבריה: בשנים האחרונות היו יותר מקרים בהם מנהיגים המעיטו בעוינות של המדינה מאשר שהפריזו בה.

אם אכן המנהיגים נוטים לחשוב כי המדינה עוינת יותר מכפי שהיא בפועל הרי שהינו מצפים למצוא יותר מקרים בהם המנהיגים הפריזו בעוינותה של מדינה מאשר המעיטו בה. אולם מכיוון שהראיה המובאת להוכחת דבריה של דינה נאמר כי היו יותר מקרים בהם המנהיגים המעיטו בעוינותה של מדינה, הרי שהתשובה נפסלת.

דצמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (3): החוקרת דינה פישר טוענת שכיום, בסיטואציות של סכסוך בין מדינות, מנהיגים נוטים לחשוב שהמדינה האחרת עוינת יותר משהיא באמת. ולראיה, בחמישים השנים האחרונות היה מספר המקרים שבהם הפריזו מנהיגים בהערכת מידת העוינות של מנהיגי המדינה היריבה גדול ממספר המקרים שבהם המעיטו בהערכה זו.

תמצות התשובה: החוקרת דינה טוענת כי בסכסוכים בין מדינות מנהיגים בדרך כלל נוטים לחשוב כי המדינה השנייה יותר עוינת מכפי שהיא באמת, כלומר בפועל היא יותר ידידותית מכפי שהם חושבים. כהוכחה לדבריה: בשנים האחרונות היו יותר מקרים בהם מנהיגים הפריזו בעוינות של המדינה מאשר שהמעיטו בה.

אם אכן המנהיגים נוטים להפריז בעוינותה של מדינה הינו מצפים כי יהיו יותר מקרים בהם המנהיגים הפריזו בעוינותה של המדינה מאשר שהמעיטו בה. ואכן, כהוכחה לדבריה של דינה, נכתב כי בשנים האחרונות היו יותר מקרים בהם המנהיגים הפריזו בעוינותה של מדינה מאשר שהמעיטו בה. זוהי התשובה הנכונה.

תשובה (3).

11. השאלה: הפסיכולוג ז'אן פיאז'ה האמין שילדים מתקדמים בהכרח דרך שלבי התפתחות קבועים ואינם יכולים לפסוח על שום שלב, אך עם זאת טען שאין הדבר מתנגש עם התפיסה שילדים מתפתחים בקצב שונה זה מזה. _____, למשל, _____ לפתור תרגילי חשבון בטרם ידע לספור, _____ למצוא ילד שיוכל _____ בעוד בן גילו עדיין מתקשה בספירה.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): הפסיכולוג ז'אן פיאז'ה האמין שילדים מתקדמים בהכרח דרך שלבי התפתחות קבועים ואינם יכולים לפסוח על שום שלב, אך עם זאת טען שאין הדבר מתנגש עם התפיסה שילדים מתפתחים בקצב שונה זה מזה. **לחיזוק טענותיו הראה, למשל, שאין ילד שיוכל לפתור תרגילי חשבון בטרם ידע לספור, בדיוק כפי שאין זה סביר למצוא ילד שיוכל לספור במיומנות בעוד בן גילו עדיין מתקשה בספירה.**

תמצות התשובה: לפי הפסיכולוג, כל הילדים מתפתחים בשלבים מסוימים הקבועים בסדרם, אך כל ילד עדיין יכול להתפתח בקצב שונה. כדי לחזק את דבריו אמר שלא יכול להיות שילד ידע לפתור תרגילי חשבון לפני שידע לספור, כמו שלא ייתכן שניתן למצוא ילד שיוכל לספור כשבן גילו עוד מתקשה בכך.

אם ילדים יכולים להתפתח בקצב שונה כפי שטען פיאז'ה אז ייתכן כי שני ילדים באותו גיל יהיו בעלי יכולות ספירה שונות זו מזו, ולכן אין זה הגיוני להביא כהוכחה לדבריו של הפסיכולוג את הטענה המובאת בסוף המשפט, לפיה אין זה סביר שילד אחד יכול לספור כאשר בן גילו מתקשה לעשות כך. התשובה נפסלת.

תשובה (2): הפסיכולוג ז'אן פיאז'ה האמין שילדים מתקדמים בהכרח דרך שלבי התפתחות קבועים ואינם יכולים לפסוח על שום שלב, אך עם זאת טען שאין הדבר מתנגש עם התפיסה שילדים מתפתחים בקצב שונה זה מזה. **מי שחולקים עליו מציינים, למשל, שאמנם נכון שבתנאים מסוימים יוכל ילד לפתור תרגילי חשבון בטרם ידע לספור, אך אי-אפשר למצוא ילד שיוכל לחשב חישובים בעוד בן גילו עדיין מתקשה בספירה.**

תמצות התשובה: הילדים מתפתחים בהכרח לפי שלבים קבועים שלא ניתן לפסוח עליהם, אך יתכן שכל ילד יתפתח בקצב שונה. **מתנגדיו טוענים כי אמנם יכול להיות שילד יפתור תרגילי חשבון לפני שילמד לספור. מכאן שלמעשה, הם מסכימים עמו שאין שלבי התפתחות קבועים. בנוסף לדעתם לא יכול להיות כי ילד אחד ידע לספור כשבן גילו לא יודע לספור (כלומר, לטענתם כולם מתפתחים באותו קצב).**

לפי פיאז'ה לא ייתכן כי ילד יפסח על שלבי התפתחות מסוימים, ולכן לא ייתכן כי ילד ילמד לפתור תרגילי חשבון לפני שידע לספור. מתנגדיו מסכימים כי הילד יכול לפסוח על שלבי התפתחות מסוימים. מכיוון שלא הגיוני לטעון כי מתנגדיו של פיאז'ה מסכימים איתו, הרי שהתשובה נפסלת.

דצמבר 2015 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (3): הפסיכולוג ז'אן פיאז'ה האמין שילדים מתקדמים בהכרח דרך שלבי התפתחות קבועים ואינם יכולים לפסוח על שום שלב, אך עם זאת טען שאין הדבר מתנגש עם התפיסה שילדים מתפתחים בקצב שונה זה מזה. **מי שחולקים עליו מציינים**, למשל, **שאף על פי שקשה למצוא ילד שיצליח לפתור תרגילי חשבון בטרם ידע לספור, אין זה נדיר למצוא ילד שיוכל לספור היטב בעוד בן גילו עדיין מתקשה בספירה.**

תמצות התשובה: הפסיכולוג טוען כי כל הילדים מתפתחים לפי שלבים קבועים שלא ניתן לפסוח עליהם, אך יכול להיות שכל ילד יתפתח בקצב שונה. מתנגדיו טוענים כי אכן קשה למצוא ילד שיצליח לפתור תרגילי חשבון לפני שילמד לספור, כלומר שאכן יש שלבים קבועים. אך אפשר למצוא בקלות ילד שידוע לספור היטב כאשר בן גילו עוד מתקשה לעשות זאת, כלומר יש הבדלים בקצב ההתפתחות.

הפסיכולוג טוען כי קשה ילדים לא יכולים לדלג על שלבי התפתחות אך יכולים להתפתח בקצב שונה. מתנגדיו אומרים כי קשה אכן למצוא ילדים שמדלגים על שלבי התפתחות, כלומר מסכימים שיש שלבי התפתחות קבועים בהתאמה עם טענתו של פיאז'ה, אבל קל למצוא ילדים שמתקדמים בקצב שונה. מכיוון שלמעשה אין שום ניגוד בין דבריו של הפסיכולוג לבין טענתיהם של מתנגדיו, התשובה נפסלת.

תשובה (4): הפסיכולוג ז'אן פיאז'ה האמין שילדים מתקדמים בהכרח דרך שלבי התפתחות קבועים ואינם יכולים לפסוח על שום שלב, אך עם זאת טען שאין הדבר מתנגש עם התפיסה שילדים מתפתחים בקצב שונה זה מזה. **לחיזוק טענותיו הראה**, למשל, **ששום ילד אינו יכול לפתור תרגילי חשבון בטרם ידע לספור, אך אין שום קושי למצוא ילד שיוכל לחשב חישובים בעוד בן גילו עדיין מתקשה בספירה.**

תמצות התשובה: הפסיכולוג טוען כי כל הילדים מתפתחים לפי שלבים קבועים שלא ניתן לפסוח עליהם, אך יכול להיות שכל ילד יתפתח בקצב שונה. כדי לחזק את דבריו אמר שילד לא יכול ללמוד לפתור תרגילים לפני שהוא יודע לספור, אבל יש הרבה ילדים שיכולים לחשב חישובים כשבני גילם עוד מתקשים לעשות כך.

הפסיכולוג טוען כי ילדים אינם יכולים לדלג על שלבי התפתחות אך יכולים להתפתח בקצב שונה. כחיזוק לדבריו אמר שילדים לא יכולים לפתור תרגילי חשבון לפני שיודעים לספור, כלומר הם אינם יכולים להגיע לשלב הבא לפני שצלחו את הקודם, אך ניתן למצוא ילד אחד שידוע לחשב חישובים כאשר בן גילו אינו יודע לעשות זאת, כלומר אין בעיה שילדים באותו גיל יתפתחו בקצב שונה. מכיוון שטיעון זה אכן מחזק את דבריו של הפסיכולוג, זוהי התשובה הנכונה.

תשובה (4).

12. השאלה: בעת האחרונה הוגשה תכנית לסלילת כביש מהיר חדש בין שתי ערים, שהמהירות המותרת בו תהיה גבוהה מהמהירות המותרת בכבישים אחרים, ועל כן הוא אמור לקצר את זמן הנסיעה בין שתי הערים. המתנגדים לתכנית טוענים כי כביש זה, אם ייסלל, יביא לידי עלייה ברמת זיהום האוויר בגלל רעלים שפולטות המכוניות.

איזו מן העובדות הבאות **אינה** יכולה לתמוך בטענת המתנגדים?

פיתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): ככל שנסיעות בין-עירוניות אורכות פחות זמן, כך נהגים נוטים יותר לנסוע נסיעות כאלה

אם ככל שהנסיעה קצרה יותר כך נהגים ייסעו יותר נסיעות כאלו, הרי שבניית הכביש החדש, אשר הנסיעה בו תחסוך זמן רב, תגרום לנהגים לנסוע יותר. אם נהגים ייסעו יותר, אז מכוניותם תפעל זמן רב יותר, ומכאן שזיהום האוויר יגדל. מכיוון שהעובדה המוצעת בתשובה תומכת בטענת המתנגדים, התשובה נפסלת.

תשובה (2): ככל שהנסיעה ממושכת יותר, כך זיהום האוויר הכרוך בה רב יותר

אם נסיעה ממושכת יותר גורמת לזיהום אוויר רב יותר הרי שנסיעה קצרה גורמת לזיהום אוויר קטן יותר, ולכן כביש המקצר את זמן הנסיעה יגרום לכך שהמכוניות ייסעו זמן קצר יותר ולכן יגרמו לזיהום אוויר קטן יותר. מכיוון שעובדה זו **אינה** יכולה לתמוך בטענת המתנגדים, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (3): ככל שיש יותר כבישים, כך גדל מספר המכוניות

אם מספר כבישים רב גורם לזיהום אוויר רב יותר הרי שבנייה של כביש נוסף תגדיל את זיהום האוויר. מכיוון שעובדה זו תומכת בטענת המתנגדים, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (4): נסיעה במהירות גבוהה גורמת לזיהום אוויר רב יותר מנסיעה של אותו המרחק במהירות נמוכה

אם נסיעה במהירות גבוהה גורמת לזיהום אוויר רב יותר הרי שהכביש המהיר, אשר בו, לפי הנתונים, המהירות המותרת תהיה גבוהה מזו המותרת בכבישים אחרים, יגרום לזיהום אוויר גדול יותר מאשר זה הנגרם כתוצאה מנסיעה בכבישים הקיימים, האיטיים יותר. מכיוון שעובדה זו תומכת בטענת המתנגדים, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (2).

13.

השאלה: התרבות החומרית - עצמים שנוצרו בידי אדם או היו בשימוש - מעסיקה בעיקר אנתרופולוגים החוקרים תרבויות קדומות, שאין להן היסטוריה כתובה, והם נאחזים בכל ממצא כדי ללמוד על סמלי התרבות שהם חוקרים ועל אורח החיים שהתקיים בה.

לפי המשתמע מן הפסקה, מדוע אנתרופולוגים החוקרים תרבויות מאוחרות ממעטים לעסוק בתרבות החומרית?

פתרון: לפי הקטע, האנתרופולוגים חוקרים את התרבות החומרית של תרבויות קודמות אשר אין להן היסטוריה כתובה, וזאת כדי ללמוד על תרבותם ואורח החיים שלהם. כלומר, חקר התרבות החומרית נעשה לצורך חקר תרבות שלא ניתן ללמוד עליה מכתבים כלשהם, ולצורך כך נאחזים החוקרים בכל ממצא (חומרי) כדי ללמוד על התרבות. מכך ניתן להסיק כי כאשר האנתרופולוגים חוקרים תרבויות מאוחרות הם אינם נזקקים לחקר התרבות החומרית של תרבויות אלו בשל העובדה שיש להן היסטוריה כתובה, מכיוון פשוט שאין בכך כל צורך.

תשובה (1).

14.

השאלה: בניסוי צפו שתי קבוצות קולנוענים בסרט והתבקשו לתת לו ציונים בכמה מדדים מקצועיים. בזמן שקבוצה א צפתה בסרט הופעלה בחדר סמוך מקדחה רועשת, ואילו בזמן שקבוצה ב צפתה בו לא הושמע כל רעש. בשלב השני של הניסוי, לאחר שנתנו את ציוניהם, נשאלו חברי קבוצה א אם לדעתם פגם הרעש ביכולת השיפוט שלהם, ואם כן - כיצד. מרביתם העריכו שאכן כך היה, ושהציונים שנתנו נמוכים מן הציונים שהיו נותנים לולא ההפרעה. ואולם, למעשה הציונים שנתנו חברי קבוצה א היו גבוהים מן הציונים שנתנו חברי קבוצה ב.

איזו מן המטרות הבאות היא המתאימה ביותר להיות מטרת הניסוי?

פיתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): לבדוק אם בני אדם מעריכים את יכולת השיפוט שלהם טוב משהם מעריכים את יכולת השיפוט של אחרים

אם זו הייתה מטרת הניסוי סביר להניח כי הקבוצות היו נשאלות על יכולות ההערכה זו של זו. מכיוון שחברי הקבוצות לא נשאלו על יכולת ההערכה שלהם לעומת חברי הקבוצה השנייה אלא רק חברי קבוצה א נשאלו, והשאלה נגעה להשפעת הרעש על יכולת השיפוט שלהם, הרי שלא הגיוני שזו מטרת הניסוי, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לבדוק אם בני אדם מעריכים נכונה איך הפרעות משפיעות על יכולת השיפוט שלהם

חברי קבוצה א נחשפו להסחת דעת, נתנו ציון לסרט שצפו בו בזמן ההפרעה, ולבסוף נשאלו האם היו נותנים ציון גבוה יותר ללא הסחת הדעת. את ציוניהם של קבוצה א השוו לאלה של קבוצה ב ובדקו האם הם באמת נתנו ציונים נמוכים יותר. אם כך, הגיוני כי מטרת הניסוי הייתה לבדוק האם בני אדם מעריכים נכונה את השפעת הסחות דעת על יכולת השיפוט שלהם. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): לבדוק אם שמיעת רעש גורמת לשיפוט להיות מחמיר יותר משיפוט שלא בתנאי רעש

אם זו הייתה מטרת הניסוי הרי שלא היה צורך לשאול את חברי קבוצה א האם לדעתם הרעש פגע ביכולת השיפוט שלהם, והיה ניתן להסתפק בבחינת הציונים השונים שנתנו הקבוצות. התשובה נפסלת.

תשובה (4): לבדוק אם הסחות דעת מחבלות ביכולתם של בני אדם להעריך אילו גורמים פוגעים ביכולת השיפוט שלה

אם מטרת הניסוי הייתה לבדוק את יכולתם של בני אדם להעריך **אילו גורמים** פוגעים ביכולת השיפוט שלהם הרי שהיו צריכים להשוות בין מספר גורמים שיפגעו בשיקול הדעת שלהם. בנוסף, לאחר מכן היה צריך לשאול את חברי הקבוצה שנחשפו למספר הסחות דעת שונות, מי מהסחות הדעת פגעה לדעתם ביכולת השיפוט שלהם. מכיוון שחברי קבוצה א נחשפו להסחת דעת מסוג אחד בלבד, ואילו קבוצה ב לא נחשפה לאף הסחת דעת, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (2).

15. השאלה: בספר לימוד בתולדות האמנות נכתב: "ביצירה המפורסמת 'בגידת הדימויים' מאת הצייר הבלגי רֶנֶה מגריט מצוירת מקטרת חומה רגילה למראה, ומתחתיה הכיתוב 'זו אינה מקטרת'. בכך ביקש מגריט להמחיש את ההבדל בין עצם אמיתי ובין הייצוג שלו: ציור המקטרת אמנם רֶאליסטי, אך אי-אפשר לפטם אותו בטבק או לעשן בעזרתו." לצד הכתוב בספר הוצג, כנהוג, תצלום מוקטן של היצירה, ומחבר הספר חמד לצון והוסיף מתחתיה את הכיתוב "זו אינה 'בגידת הדימויים'".

מה התכוון מחבר הספר להביע בכיתוב שהוסיף?

פיתרון: על מנת לפתור את השאלה עלינו לנסות ולהבין את ההקבלה בין ציור המקטרת והכיתוב מתחתיה לצילום המוקטן בספר והכיתוב שהוסיף מתחתיו:

על פי הפסקה באמצעות הכיתוב מתחת ליצירה "זו אינה מקטרת" ביקש הצייר מגריט על פי הקטע להדגיש כי העצם המצויר אינו אמיתי. בהקבלה לאותה המחשה כתב מחבר הספר מתחת לצילום היצירה, כי זו אינה בגידת הדימויים, כלומר זו אינה באמת היצירה האמיתית אלא רק ייצוג שלה כפי שהמקטרת שבציור היא ייצוג של המקטרת האמיתית.

תשובה (1).

16. השאלה: גם לאחר שהחלה העת החדשה עוד נותר באירופה לא מעט מהלך הרוח של ימי הביניים, כשם שגם בימי הביניים הופיעו עם הזמן יותר ויותר הבלחות של כוח אנוש שהיה בהן משהו שונה להפליא ממה שרווח באותה עת ושהקדימו, בדרך מסתורית כמעט, את השגתו הרחבה של האדם בעת החדשה.

איזו מהטענות הבאות מביעה בצורה הטובה ביותר את הרעיון המרכזי במשפט שלעיל?

פיתרון: על פי המשפט בעת החדשה עדיין נותרו לא מעט 'שאריות' מהלך הרוח של ימי הביניים, כפי גם בימי הביניים הופיעו עם הזמן הבלחות של משהו שהקדים את (מה שאפיין) את העת החדשה. לסיכום, מבחינה כרונולוגית בתקופת ימי הביניים, אשר קדמה לעת החדשה, החלו להופיע תופעות שאפיינו תקופה מאוחרת יותר, העת החדשה, וגם בתקופה המאוחרת יותר, המכונה העת החדשה, עדיין נותרו שאריות מהלך הרוח אשר אפיין את ימי הביניים, כלומר המעבר בין התקופות לא היה חד.

תשובה (1).

17. השאלה: בצבא של מדינה מסוימת, לכל מסר שמעביר המטה הכללי אל יחידות הצבא מוצמדת תמיד כותרת - מילה בת ארבע אותיות - שנקבעת לפי הכלל הזה: הכותרות של כל שני מסרים הנשלחים באותו יום יהיו תמיד זהות זו לזו בשתי אותיות בדיוק (לאו דווקא רצופות). אותיות בשתי כותרות ייחשבו זהות רק בתנאי שהן גם נמצאות באותו מיקום בכותרת.

שלוש מהמילים הבאות הן כותרות של מסרים שנשלחו באותו יום. איזו מהן היא המילה הנותרת?

פיתרון: המילים העומדות לרשותנו הן: מרית, מרסי, מוסת ומסור.

על פי הכללים אותיות בשתי כותרות ייחשבו זהות רק בתנאי שהן גם נמצאות באותו מיקום בכותרת. ניתן לראות כי כל המילים מורכבות מארבע אותיות ולכל המילים האות מ' משותפת וכולן היא נמצאת באותו מיקום (האות הראשונה). נעבור לבדוק אותיות משותפות נוספות. למילים מרית, מרסי ומסור האות ר' משותפת אך היא נמצאת באותו מיקום רק במילים מרית ומרסי (האות השנייה), אמנם למילים מרית ומרסי יש אות נוספת משותפת - י' - אך היא במיקום שונה בכל אחת מהמילים. מכיוון שלמילים אין אותיות משותפות נוספות, והן בעלות שתי אותיות בלבד שהן זהות וגם בעלות מיקום משותף, המילים יכולות להיות כותרות של מסרים שנשלחו באותו יום, ולכן ניתן לפסול את תשובות (1) ו-(2).

המילים מרסי ומוסת הן בעלות אות משותפת נוספת, האות ס', ובשתייהן היא באותו מיקום (האות השלישית), ולכן, מכיוון שיש להן שתי אותיות זהות בדיוק באותו מיקום במילה, הן יכולות להיות כותרות של מסרים שנשלחו באותו יום, ומכאן שניתן לפסול גם את תשובה (3).

תשובה (4) היא התשובה שנתרה ולכן היא התשובה הנכונה. בכל מקרה, ניתן לראות כי אמנם למילה מסור, מוסת ומרסי יש אות משותפת - ס' - היא במיקום שונה במילה מסור משאר המילים, ואותו דבר ניתן להגיד על האות ו' המשותפת למילים מסור ומוסת.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: מהו "תהליך זה" (שורה 5)?

פיתרון: נקרא את הפסקה מתחילתה בשורה 1: התמכרות פיזית פירושה פיתוח... עד לעת האחרונה היה מקובל להניח כי התמכרות לסמים היא תוצאה של הפרעה בתהליך התקשורת בין תאי העצב במוח... שנים ארוכות התמקד איפוא המחקר בחיפוש שינויים החלים בתהליך העברת המידע בין תאי העצב של מכורים לסמים, כדי להסביר את התמכרותם, וכאן נמצאו אצלם שינויים דרמטיים בתהליך זה. " התהליך עליו מדובר הוא תהליך התקשורת בין תאי עצב במוח. תשובה (4).

תשובה (4).

19. השאלה: על פי הפסקה השלישית, מדוע גרמו החוקרים לחולדות להתמכר לקוקאין?

פיתרון: בפסקה השנייה והשלישית עוסקים בקשר בין החלבון GDNF לבין ההתמכרות לסמים. הפסקה השנייה מעלה כיוון מחשבה מסוים לגבי הקשר, ובפסקה השלישית מתוארים ניסויים שנעשו בקופים ובחולדות על מנת לבחון כיוון מחשבה זה.

תשובה (4).

20. השאלה: מדוע נזכרת בקטע "מחלת הפרקינסון" (שורה 19)?

פיתרון: בתחילת הפסקה הרביעית מוצגת שאלה: האם בעתיד יהיה ניתן לטפל בבני אדם המכורים לסמים באמצעות השתלת GDNF? בהמשך הפסקה, ובמסגרת התשובה לשאלה, מוצגת מחלת הפרקינסון, אשר לפי הקטע, הפגיעה המוחית הנגרמת בה דומה בכמה מאפיינים לפגיעה הנגרמת כתוצאה מהתמכרות לסמים, והטיפול בה באמצעות החלבון GDNF. מכאן שאזכור המחלה נועד לרמז שיתכן שהטיפול בה יכול להתאים גם לטיפול בהתמכרות.

תשובה (3).

21. השאלה: מה משתמע מן הפסקה האחרונה בנוגע לגמילה פיזית?

פיתרון: על פי תחילת הפסקה האחרונה הטיפול המוצע עשוי לסייע בגמילה הפיזית. מוסברת מורכבותה של בעיית ההתמכרות והפן הנפשי הכרוך בה.

תשובה (1): היא נותנת מענה מספק למורכבותה של בעיית ההתמכרות.

בסוף הפסקה האחרונה נאמר, כי: "סביר להניח כי כל טיפול שעניינו רק גמילה פיזית ייתן מענה חלקי בלבד לבעיית ההתמכרות המורכבת." ומכאן ניתן לקבוע שגמילה פיזית בלבד אינה מהווה מענה מספק למורכבותה של בעיית ההתמכרות, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): הצלחתה תלויה במבנה האישיות של המטופל

על פי הפסקה הצלחתה של הגמילה הפיזית אינה קשורה במבנה האישיות של המטופל, אלא הפיתרון הכולל לבעיית ההתמכרות הוא הקשור למבנה האישיות של המטופל ("בעיית ההתמכרות תלויה במידה רבה גם מתלות נפשית שמפתח המכור לסם, ועוצמתה קשורה למבנה האישיות שלו..."), ומכאן שהתשובה נפסלת.

תשובה (3): היא אינה חשובה בטיפול בהתמכרות בסמים

על פי הפסקה בעיית ההתמכרות מורכבת וקשורה גם מהפן הפיזי וגם מהפן הנפשי, ומכאן שגמילה פיזית בלבד נותנת מענה חלקי לבעיית ההתמכרות, אולם לא ניתן לטעון כי היא אינה חשובה כלל בטיפול בהתמכרות בסמים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): ייתכן שהיא תושג באמצעות הטיפול החדשני. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

22. השאלה: מה מבנה הקטע?

פיתרון: נעבור על הקטע והתשובות המוצעות:

בפסקה הראשונה מוגדר המונח "התמכרות פיזית", מוצגת הסברה שהייתה מקובלת בנוגע למקור ההתמכרות, ובסוף הפסקה ממצאים אשר החלישו את הסברה המקובלת. כבר בשלב זה ניתן לפסול את תשובות (1), (3) ו-(4). כבר בשלב זה ניתן לקבוע כי התשובה הנכונה היא (2), אולם לשם השלמת ההסבר נסקור את המשך מבנה הקטע ונבדוק את התאמתו לתשובה המוצעת. בפסקה השנייה מוצגת סברה חדשה, בפסקה השלישית מוצגים ניסויים שנעשו על מנת לאשש את הסברה, בפסקה הרביעית מוצג טיפול במחלת הפרקינסון שיתכן ויהיה ישים גם בטיפול במכורים לסמים, ובפסקה החמישית מוצג ההיבט הנפשי של ההתמכרות.

תשובה (2).

23.

השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר לשמש כותרת לקטע?

פיתרון: התשובה הטובה ביותר היא תשובה (2), נעבור על יתר התשובות לשם השלמת ההסבר:

תשובה (1): ה-GDNF – תועלת ונזק בטיפול מוחי בקרב מכורים לסמים

הקטע אינו עוסק כלל בנזק שעשוי להיגרם כתוצאה מהטיפול, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): התמכרות לסמים – טיפול חד-פעמי לעומת טיפול ממושך

בפסקאות השלישית והרביעית ישנו אזכור של זמן. בפסקה השלישית מוזכר משך הזמן של ההשפעה המגנת של הטיפול בניסוי שנערך בקופים, ובפסקה הרביעית מוזכר ניסיון פיתוחו של טיפול חד פעמי. בכל מקרה זה אינו הנושא המרכזי שבו עוסק הקטע, שכן השאלה המרכזית שבה עוסק הקטע הוא טיפול חדשני בבעיית ההתמכרות לסמים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): התמכרות לסמים – על חשיבות ההתייחסות לכלל מרכיבי ההתמכרות השונים

הקטע כולו עוסק בהיבט הפיזי של המתרחש במערכת העצבים במוח המכור לסמים ודרכי הטיפול בהיבט זה, רק בפסקה החמישית מוזכר ההיבט הנפשי הכרוך בבעיית ההתמכרות, ומכאן שזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2).
